

Dosarul nr. 3ra-1130/23
2-23161314-01-3ra-19112023

Prima instanță: Judecătoria Cimișlia, sediul central (I. Volcovschi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (A. Mironov, Ș. Starciuc, D. Fujenco)

DECIZIE

21 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Mariana Pitic

Diana Stănilă

examinând recursul depus de Partidul Politic „ȘANSĂ”,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „ȘANSĂ” împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5, terț Comisia Electorală Centrală cu privire la anularea hotărârii nr. 16/65 din 08 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5, obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5 să examineze contestația, în fond, prin care să infirme rezultatele alegerilor generale locale din circumscripția electorală raională Basarabeasca nr. 5; obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5 să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală,

împotriva deciziei din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care s-a casat integral hotărârea din 16 noiembrie 2023 a Judecătoria Cimișlia, sediul central și s-a emis o nouă decizie, prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea înaintată de către Partidul Politic „ȘANSĂ”,

c o n s t a t ă :

La data de 13 noiembrie 2023 P.P. „ȘANSĂ” a depus la Judecătoria Cimișlia sediul Central o contestație împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5, solicitând anularea hotărârii Consiliului electoral al Circumscripției Electorale Basarabeasca nr. 5, nr. 16/65 din 08 noiembrie 2023; obligarea CECER Basarabeasca nr. 5 să examineze contestația în fond și să infirme rezultatele alegerilor generale locale în CECER Basarabeasca nr. 5; obligarea CECER Basarabeasca nr. 5 să solicite CEC aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală.

În motivarea acțiunii reclamantului a invocat că, prin hotărârea CEC nr. 1108 din 04 iulie 2023 a fost stabilită data alegerilor locale generale pentru data de 05 noiembrie 2023, iar pe data de 09 august 2023 prin hotărârea CEC nr. 1165 a fost aprobată lista partidelor politice, înregistrate la ASP care au dreptul să participe în alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023. P.P. „ȘANSĂ” este inclus în listă la poziția nr. 52.

Pe data de 06 octombrie 2023 prin hotărârea CEC nr. 1411 a fost confirmată persoana responsabilă de finanțe (trezorier) din partea P.P. „ȘANSĂ” pentru perioada campaniei electorale a alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023.

P.P. „ȘANSĂ” în calitate de concurent electoral și-a înregistrat candidații la funcția de primari de localități și candidații la funcția de consilier locali/raionali/municipali practic în toate circumscripțiile electorale.

Astfel, indica reclamantul că pe toată țara au fost înregistrați 9236 candidați la funcția de consilieri locali/raionali și 659 de candidați la funcția primari, în circumscripția electorală raională Basarabeasca nr. 5 din partea P.P. „ȘANSĂ” au fost înregistrați 96 candidați la funcția de consilieri și 3 candidați la funcția de primari.

În pofida tuturor provocărilor, atacurilor din partea concurenților electorali și organelor de stat, candidații P.P. „ȘANSĂ” au demarat o campanie electorală corectă și în conformitate cu prevederile legale, iar acuzațiile aduse partidului din partea unor structuri ale statului niciodată nu au fost confirmate prin probe sau acte juridice definitive.

La fel, menționează asupra faptului că majoritatea pretinselor încălcări care au fost aduse reprezentanților partidului au fost contestate și nu reprezentau temeiuri legale de anulare a înregistrării acestora.

În pofida acestui fapt, prin Dispoziția abuzivă a Comisei pentru Situații Excepțională nr. 92 din 03 noiembrie 2023, cu încălcarea tuturor procedurilor legale și contrar Constituției, Convenției Europene și legislației electorale, cu depășirea gravă a competenței CSE a anulat înregistrarea tuturor candidaților P.P. „ȘANSĂ” din toate circumscripțiile cu obligarea organelor electorale de a aplica în dreptul fiecărui candidat exclus ștampila „Retras”.

Menționează asupra faptului că, Dispoziția abuzivă a CSE care și-a asumat rol de organ electoral a fost contestată în instanța de contencios administrativ iar potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral - Executarea hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.

În motivarea acțiunii reclamantului a invocat că, prin hotărârea CEC nr. 1108 din 04 iulie 2023 a fost stabilită data alegerilor locale generale pentru data de 05 noiembrie 2023, iar pe data de 09 august 2023 prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1165 a fost aprobată lista partidelor politice, înregistrate la ASP care au dreptul să participe în alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023. P.P. „ȘANSĂ” este inclus în listă la poziția nr. 52.

Pe data de 06 octombrie 2023 prin hotărârea CEC nr. 1411 a fost confirmată persoana responsabilă de finanțe (trezorier) din partea P.P. „ȘANSĂ” pentru perioada campaniei electorale a alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023.

P.P. „ȘANSĂ” în calitate de concurent electoral și-a înregistrat candidații la

funcția de primari de localități și candidați la funcția de consilier locali/raionali/municipali practic în toate circumscripțiile electorale.

Astfel, indica reclamantul că pe toată țara au fost înregistrați 9236 candidați la funcția de consilieri locali/raionali și 659 de candidați la funcția primari, în circumscripția electorală raională Basarabeasca nr. 5 din partea P.P. „ȘANSĂ” au fost înregistrați 96 candidați la funcția de consilieri și 3 candidați la funcția de primari.

În pofida tuturor provocărilor, atacurilor din partea concurenților electorali și organelor de stat, candidații P.P. „ȘANSĂ” au demarat o campanie electorală corectă și în conformitate cu prevederile legale, iar acuzațiile aduse partidului din partea unor structuri ale statului niciodată nu au fost confirmate prin probe sau acte juridice definitive.

La fel, menționează asupra faptului că majoritatea pretinselor încălcări care au fost aduse reprezentanților partidului au fost contestate și nu reprezentau temeuri legale de anulare a înregistrării acestora.

În pofida acestui fapt, prin Dispoziția abuzivă a Comisei pentru Situații Excepțională nr. 92 din 03 noiembrie 2023, cu încălcarea tuturor procedurilor legale și contrar Constituției, Convenției Europene și legislației electorale, cu depășirea gravă a competenței CSE a anulat înregistrarea tuturor candidaților P.P. „ȘANSĂ” din toate circumscripțiile cu obligarea organelor electorale de a aplica în dreptul fiecărui candidat exclus ștampila „Retras”.

Menționează asupra faptului că, Dispoziția abuzivă a CSE care și-a asumat rol de organ electoral a fost contestată în instanța de contencios administrativ iar potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral - Executarea hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.

Prin demersul din 04 noiembrie 2023 P.P. „ȘANSĂ” a atenționat toate consiliile electorale de circumscripție raionale și municipal despre acest fapt și despre inadmisibilitatea punerii în aplicare a deciziei de retragere a candidaților P.P. „ȘANSĂ”, dat fiind ilegalitatea excluderii din alegeri.

Menționează asupra faptului că, potrivit ultimelor sondaje de opinie publicate încredere cetățenilor în P.P. „ȘANSĂ” era în creștere constantă și a ajuns la cifra de cca 18% la nivel național.

Indică că pe data de 05 noiembrie 2023 s-au desfășurat alegeri locale generale în fiecare circumscripție electorală de nivelul II și I, însă cu regret, în pofida prevederilor legale imperative și contestațiilor depuse, autoritățile electorale au executat deciziile abuzive de eliminare din buletinul de vot al tuturor candidaților din partea P.P. „ȘANSĂ” prin aplicarea ștampilei „Retras”.

Susține că în pofida acestui fapt, mii de alegători au votat în dreptul candidaților P.P. „ȘANSĂ”, iar în multe circumscripții în genere se atestă un boicot masiv din partea alegătorilor care refuză să participe la vot, fapt ce denotă că alegătorii au fost privați de dreptul lor fundamental la alegeri libere și de a vota, iar candidații au fost lipsiți de dreptul de a fi aleși.

La data de 05 noiembrie 2023, după închiderea secțiilor de vot contestatarul a înaintat în adresa CECER Basarabeasca nr. 5 o contestație cu privire la infirmarea alegerilor pe circumscripția corespunzătoare.

Pe data de 09 noiembrie a expirat termenul legal în care organul electoral urma să răspundă la cererea lor din 05 noiembrie 2023, astfel după adresarea cu cerere prealabilă către CEC din data de 10 noiembrie 2023, abia la data de 12 noiembrie 2023 au aflat despre existența hotărârii CECER Basarabeasca nr. 5 din 08 noiembrie 2023, prin care contestația lor a fost declarată inadmisibilă. Tot aici, menționează că reclamantul nu a fost invitat la examinarea acestei proceduri administrative.

Indică că prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale din 12 noiembrie 2023, cererile prelabile la acest subiect au fost comasate într-o singură procedură și au fost declarate inadmisibile.

Referitor la condiția de respectare a remediului extrajudiciar cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil, reclamantul reține că procedura prealabilă prevăzută de prevederile codului administrativ dar și reglementările specifice de la art. 91 Cod electoral au fost respectate. Cererea prealabilă a împotriva actului contestat a fost depusă la organul electoral ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală.

Cu privire la respectarea termenului de contestare a actului administrativ individual, reținea reclamantul că acest termen a fost respectat conform prevederilor speciale de la art. 95 din Codul electoral.

Prin hotărârea CECE contestată a fost refuzată examinarea cererii anume a concurentului electoral P.P. „ȘANSĂ”, cu referire la o problemă care vizează anume P.P. „ȘANSĂ”, care, fiind eliminat abuziv din alegeri i s-au încălcat toate drepturile fundamentale, în special la alegeri libere și dreptul de a fi ales. Confirmarea rezultatelor alegerilor fără participarea unui concurent electoral eliminat abuziv și ilegal din alegeri afectează direct anume P.P. „ȘANSĂ” care este îndreptățit să ceară repararea dreptului vătămat în instanța de contencios administrativ.

Sușține reclamantul că nu a fost invitat la examinarea procedurii administrative, să fie audiat efectiv. Consideră că acest fapt reprezintă o gravă încălcare a procedurii și eludarea normelor imperative ale codului administrativ cu privire la efectuarea unei proceduri administrative.

La fel, consideră că toate aceste drepturi garantate ale participantului la procedura administrativă au fost grav încălcate de către autoritatea pârâtă.

Remarcă faptul că organul electoral nu a examinat fondul contestației, circumstanțele de fapt și nu a verificat temeinicia argumentelor expuse.

Consideră că actul administrativ contestat, este contrar prevederilor art. 118 Cod administrativ, și nu este motivat. Or, invocă că motivarea trebuie să justifice prin forța logicii, raționamentelor, probelor și normelor de drept, toate elementele care compun legalitatea actului administrativ, însă, la caz această exigență lipsește.

Totodată, menționează că încălcările descrise, incertitudinea și netransparența actului administrativ fac dovada caracterului incert al acestuia. Potrivit art. 119 alin. (1) din Codul administrativ, conținutul unui act administrativ individual trebuie să fie suficient de cert. Caracterul cert, trebuie să denote raționamentul actului administrativ individual emis, astfel, încât dispozitivul să fie rezultatul unei raționament juridic constant, proporțional și previzibil. Astfel, hotărârea CECE nu este motivată și nu este suficient de certă.

Invocă că măsura oficială întreprinsă de consiliul electoral demonstrează exercitarea dreptului discreționar cu încălcarea prevederilor art. 137 Cod

administrativ, iar din acest punct de vedere constatarea formală a inadmisibilității, fără nici o examinare efectivă, cu privire la verificarea temeiurilor de fapt și de drept, contravine art. 21 alin. (3) și 29 din Codul administrativ. Scopul legitim urmărit de către autoritatea pârâtă prin emiterea/întocmirea actului administrativ, nu doar că nu este motivat, dar nici rezonabil.

Relatează că actul administrativ contestat nu este motivat referitor la temeiurile de fapt privind anularea înregistrării, ce constituie un act administrativ individual ilegal.

Indică că deși actul administrativ unde se manifestă puterea discreționară, se referă la aspectele care, într-un cadru legal, conferă autorității publice (consiliului electoral) o anumită libertate de decizie, acest lucru nu presupune în nici un caz devierea de la litera legii, or, decizia luată în mod discreționar, trebuie să fie una optimă, să corespundă finalității actului, sensului legislației în vigoare, principiilor generale ale dreptului intern și internațional, drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, deci să corespundă scopului urmărit, care alcătuiește esența „dreptului discreționar”, a cărui realizare se efectuează cu respectarea principiilor legalității, oportunității și a echității.

Susține că, cu alte cuvinte, autoritatea publică posedă, o marjă discreționară, în măsura în care nu afectează de o manieră nejustificată drepturile fundamentale ale persoanei, adică decizia discreționară trebuie să fie una cuvenită, concluzie ce se desprinde, în special, din prevederile art. 137 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia autoritățile publice „trebuie” să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul.

În speța descrisă, indică că autoritatea publică a ignorat în totalitate aceste cerințe legale; regulile de procedură au fost ignorate în totalitate; nu au fost analizate circumstanțele și faptele importante cazului iar decizia luată contravine cel mai grav scopului urmărit de lege și care este total disproporționată.

La fel, face referire la faptul că potrivit actului administrativ contestat, contestația a fost declarată inadmisibilă iar unicul argument, este că P.P. „ȘANSĂ” nu mai este subiect de depunere a contestației în temeiul art. 94 din Codul electoral, dat fiind că în baza Dispoziției CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023, toți candidații P.P. „ȘANSĂ” li s-a anulat înregistrarea, astfel pierzând calitatea de concurent electoral.

La caz, consideră că organul ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală, practic a repetat argumentele din actele contestate, a interpretat și aplicat eronat și abuziv prevederile legale, în contradicție cu circumstanțele de fapt și de drept.

Consideră acest argument neîntemeiat, ilegal și în contradicție cu circumstanțele de fapt.

Atrage atenția asupra faptului că în baza Hotărârii CEC nr. 1165 din 09 august 2023, P.P. „ȘANSĂ” a fost inclus în lista partidelor politice care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, la poziția 52. Această hotărâre nu este abrogată iar P.P. „ȘANSĂ” nu este exclus din listă.

Indică că, potrivit art. 94 alin. (1) din Codul electoral, pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).

Astfel, constată că cel puțin luând act de aceste prevederi legale, organele electorale nu aveau niciun drept să considere P.P. „ȘANSĂ” ca subiect care nu are dreptul să depună contestații și să declare contestațiile inadmisibile, deoarece P.P. „ȘANSĂ” este inclus în lista de partide care participă la alegeri în temeiul hotărârii CEC nr. 1165 din 09 august 2023.

Consideră că argumentul CEC, precum că acest act pentru P.P. „ȘANSĂ” este cu efect consumat și nu se mai aplică pentru reclamant, este unul ilegal și total neîntemeiat.

Indică că atât timp, cât nu există o hotărâre subsecventă a CEC de modificare a hotărârii nr. 1165 din 09 august 2023 de eliminare a poziției P.P. „ȘANSĂ”, nimeni nu poate constata efectul inaplicabil al acestui act față de reclamant, în al doilea rând, atrage atenția că Dispoziția CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a fost contestată în ordine de contencios administrativ, iar la moment se află în examinare în cadrul Curții de Apel Chișinău.

Astfel, susține că la ziua de astăzi nu există o decizie definitivă și executorie cu privire la excluderea candidaților P.P. „ȘANSĂ” din alegeri. Deci statutul de subiect electoral nu a fost anulat, în consecință P.P. „ȘANSĂ” are toate drepturile de a depune contestații.

Indică că, mai mult ca atât, la ultimele ședințe ale CEC, P.P. „ȘANSĂ” a fost subiectul mai multor examinări, cu aplicarea diferitor sancțiuni în calitate sa de subiect electoral, fapt confirmat prin actele CEC, în hotărârea CEC nr. 1550 din 08 noiembrie 2023, deja după adoptarea Dispoziției CSE, Comisia Electorală Centrală recunoaște explicit că P.P. „ȘANSĂ” mai deține calitatea de concurent electoral.

Menționează că, argumentul CEC precum că prin dispoziția CSE s-au făcut derogări de la Codul electoral și art. 101 alin. (5) nu mai este aplicabil, este unul ilegal și abuziv. Prin dispoziția contestată CSE, nu s-au făcut derogări de la art. 101 din Codul electoral, iar însuși faptul asumării de către CSE a drepturilor unor organe electorale - această comisie s-a substituit acestora, astfel îi sunt direct aplicabile prevederile art. 101 alin. (5) Cod electoral.

Finalmente, indică că statutul de concurent electoral al P.P. „ȘANSĂ”, a trecut testul de control jurisdicțional la examinarea unui caz similar în cadrul Curții de Apel Chișinău. Astfel, candidatul la funcția de primar al s. Pitușca r. Călărași i-a fost anulată înregistrarea iar instanța de fond a declarat acțiunea înaintată inadmisibilă din motivul pierderii calității de subiect electoral și neafectarea dreptului în baza art. 17 Cod administrativ. Atât organul electoral cât și instanța de judecată au motivat decizia, inclusiv în baza Dispoziției CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023 prin care a fost anulată înregistrarea tuturor candidaților P.P. „ȘANSĂ”.

Prin Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2023 (dosar nr.3r- 521/23 P1GD 2-23157242-02-3r-08112023), încheierea instanței de fond a fost casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în fond, astfel susține că ei sunt în fața unei circumstanțe importante - existența faptului constatat al lucrului judecat.

Consideră că, în cazul în care este păstrată abordarea organelor electorale, va fi grav afectat principiul accesului la justiție și a unui proces echitabil și recurs efectiv garantat de art. 6 și 13 al CEDO.

Menționează că, nu poate fi vorba despre garantarea unui veritabil acces la justiție și asigurarea unor căi efective de atac (un remediu efectiv), dacă fără motive plauzibile din punct de vedere practic în cazul în care, din motive abuzive și nejustificate, un concurent electoral eliminat abuziv din alegeri și care contestă această decizie și se continuă să se judece pe cale judecătorească, este limitat în dreptul său de a contesta pe cale administrativă și judecătorească acțiunile organelor electorale cu privire la drepturile sale electorale, cu privire la garantarea unor alegeri libere, etc.

Astfel, constată relevanța prevederilor internaționale menționate supra cu privire la cazul examinat. Or, refuzul de a examina în fond contestația și declararea acesteia inadmisibilă de toate organele electorale îngrădește dreptul la un proces echitabil, acces la justiție și recurs efectiv.

Indică că, organul electoral era obligat să examineze contestația în fond o dată cu procedura de confirmare/înfirmare a alegerilor în circumscripția corespunzătoare, iar refuzul nejustificat impune anularea actului administrativ cu emiterea unei noi soluții de organul ierarhic superior.

Atrage atenția că eliminarea candidaților prin aplicarea ștampilei „Retras” s-a efectuat abuziv până la soluționarea contestațiilor depuse și contrar prevederilor art. 101 alin. (5) din Codul electoral, care prevede suspendarea de drept a oricăror hotărâri de acest gen.

Menționează că în ziua alegerilor, zeci de mii de cetățeni și alegători au fost lipsiți de dreptul fundamental de a alege candidatul preferat din partea P.P. „ȘANSĂ”, iar sute de candidați în fiecare circumscripție electorală au fost lipsiți de dreptul de a fi aleși. Indică că după cum s-a menționat supra candidații din partea P.P. „ȘANSĂ”, reieșind din toate sondajele recente, autorizate de Comisia Electorală Centrală, aveau șanse incontestabile de a obține mandate de primar și consilieri.

Sușține că, dat fiind eliminarea abuzivă din buletinul de vot al candidaților P.P. „ȘANSĂ”, constată că rezultatele alegerilor din 05 noiembrie 2023 în circumscripția corespunzătoare, sunt grav afectate și influențate. Or, în opinia reclamantului este evident faptul că dacă candidații P.P. „ȘANSĂ” rămâneau în buletinele de vot, atunci rezultatele alegerilor erau să fie total diferite.

Condițiile în care pe data de 5 noiembrie 2023 în circumscripția corespunzătoare au fost eliminați abuziv din buletinul de vot candidații P.P. „ȘANSĂ”, acest fapt a influențat direct rezultatele alegerilor, fapt ce a generat distribuția incorectă a mandatelor.

În aceste circumstanțe, consiliul electoral de circumscripție are temeuri de fapt și de drept de a infirma alegerile în circumscripția corespunzătoare, conform competențelor revăzute la art. 174 din Codul electoral.

Indică că organele electorale la eliminarea unui concurent electoral din buletine, s-au bazat pe un act administrativ abuziv și ilegal, act care nu are nimic cu procedurile electorale, emis de un organ care nu are astfel de competențe.

Prin acest act administrativ contestatarul/reclamantul este prejudecat grav și se încalcă drepturile fundamentale la alegeri libere, este restrâns dreptul fundamental de a fi ales, este restrâns grav dreptul la libera exprimare, este discriminat în raport

cu alți concurenți electorali, nu i se asigură condiții echitabile la o campanie electorală în conformitate cu principiile constituționale și Codul electoral.

Consideră că prin aceste acțiuni, CSE și CEC au încălcat flagrant prevederile art. 6, 10, 11, 13, 14, 15 și 3 protocolul 1 al CEDO. precum și art. 2, 6, 32, 38, 41 și 54 din Constituția, Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Codul electoral, depășindu-și grav competența.

Indică că, pe data de 24 februarie 2022 Parlamentul a adoptat hotărârea nr. 41 privind declararea stării de urgență. Motivul stării de urgență a fost declarat conflictul militar din țara vecină, pericolul securității regionale. Parlamentul a acordat competențe CSE reieșind din prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Aceste competențe au fost acordate în vederea soluționării problemelor stringente care reies exclusiv din situația care a generat instituirea stării de urgență.

La fel, menționează că starea de urgență a fost prelungită de multe ori. Prin hotărârea nr. 274 din 21 septembrie 2023 Parlamentul, la solicitarea CSE și Guvernului iarăși a fost prelungită starea de urgență încă pentru 60 de zile. Potrivit notei informative și declarațiilor Prim-ministrului în plenul Parlamentului necesitatea prelungirii stării de urgență a fost dictată de ostilitățile militare din Ucraina, suprapunerea cu criza energetică, potențiala criză a refugiaților, fapte ce pot afecta securitatea națională. De asemenea s-a menționat că anterior atât Guvernul cât și CSE nu și-a depășit mandatul și nu a impus alte restricții ale drepturilor fundamentale, precum dreptul la întruniri etc. Nici în raportul CSE, nici în declarațiile Prim-ministrului din plen nu au fost oferite date și informații prin care s-ar constata anumite amenințări la securitatea națională generate de alegeri.

Susține că, potrivit competențelor CSE, atribuite prin art. 2 al hotărârii Parlamentului nr. 41/2022, Comisia nu a fost abilitată cu careva competențe în materie electorală sau gestionare a proceselor electorale.

Indică că conform hotărârii nr. 274/2023 de prelungire a stării de urgență, Parlamentul expres a indicat la art. 6 că prezenta stare de urgență nu afectează organizarea și desfășurarea alegerilor pe teritoriul RM. Acest fapt înseamnă că unicele organe competente rămân a fi doar CEC și organele electorale inferioare, care sunt perfect funcționale să administreze procesul. În aceste circumstanțe constată faptul că CSE și-a depășit grav competențele delegate de Parlament, implicându-se ilegal în procesul electoral din Republica Moldova și substituind organele electorale.

Potrivit Dispoziției nr. 92 din 03 noiembrie 2023 se fac derogări inadmisibile de la prevederile Codului electoral. Prin ignorarea tuturor procedurilor legale cu privire la sancționarea unui concurent electoral și anularea înregistrării acestuia, reclamantul este afectat grav și i se încalcă drepturile fundamentale la alegeri libere și dreptul de a fi ales, principii garantate de jurisprudența națională și internațională.

Consideră că, CSE și-a depășit grav competența atribuindu-și ilegal competența Parlamentului de legiferare, anulând absolut nejustificat capitole întregi din Codul electoral. Remarcă că, nici Legea nr. 212/2004, dar nici hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 nu au acordat dreptul CSE de legiferare, de substituie a Parlamentului, de substituie a regulatorului principal în domeniul alegerilor - Comisia Electorală Centrală, autorități funcționale în totalitate

Susține că CSE a fost abilitat să ia măsuri legate de depășirea stării de urgență, doar atât. Aceste măsuri se rezumă la problematica energetică, depășirea consecințelor fluxului de migrați din Ucraina și anumite măsuri economice generate de conflictul din țara vecină, nimic mai mult.

Or, nu există nicio urgență legată de riscuri s-au amenințări pentru securitatea statului, după cum se menționează în dispoziție, anume din partea reclamantului.

Consideră că acuzațiile aduse P.P. „ȘANSĂ” sunt de-a dreptul aberante și ridicole. Nu există niciun act juridic definitiv sau vreo sentință de judecată care ar stabili vinovăția reclamantului ca o entitate juridică colectivă în privința acelor grave acuzații aduse. Motivele legate de război hibrid și amenințări din partea Federației Ruse, sunt falsuri ordinare și care nu au nimic comun cu activitatea reclamantului care se ghidează strict de lege iar candidații acestuia participă în campanie electorală respectând principiile unui proces electoral corect și legal. După cum reiese din textul dispoziției, aceasta a fost adoptată în baza scrisorii nr. E/11772 din 03 noiembrie 2023 a Serviciului de Informații și Securitate (SIS).

De asemenea, din textul dispoziției reiese că, chipurile, au fost identificate acțiuni ale ”unor concurenți electorali, care atentează grav și într-o manieră ireversibilă asupra desfășurării neviciate a exercițiului electoral, prin alterarea masivă, la nivel național, a voinței libere a cetățenilor și utilizarea, în acest scop, a unor metode interzise de lege care nu corespund conceptului de desfășurare corectă a campaniei electorale”. Comisia continuă, invocând următoarele: ”Serviciul de Informații și Securitate a identificat activități de influențare a proceselor electorale pe tot teritoriul țării în scopul promovării intereselor statului străin - Federația Rusă - prin intermediul unui grup criminal organizat condus de cetățeanul Ilan Șor”. Comisia mai invocă că: „...SIS de comun cu Inspectoratul General de Poliție, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție a depistat și a documentat oferirea către P.P. „ȘANSĂ”, care participă la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023 și este controlat de Ilan Șor, a fondurilor financiare în proporții deosebit de mari, de proveniență externă și utilizarea acestora de către concurentul electoral contrar procedurilor stabilite de legislație, prin subminarea proceselor democratice, implicit cele electorale (fonduri care au fost utilizate de către concurentul electoral pentru finanțarea ilegală a campaniei electorale pe coordonatele de corupere politică a candidaților, coruperea alegătorilor și manipularea opiniei publice)”.

Indică că P.P. „ȘANSĂ” categoric respinge insinuările CSE și cele ale SIS, ca fiind absolut false, deoarece ele se bazează pe niște informații care nu corespund atât circumstanțelor faptice ale cazului, cât și prevederilor legii.

P.P. „ȘANSĂ” consideră că atât CSE a Republicii Moldova, cât și SIS, au dat dovada transformării lor în agenți electorali ai partidului de guvernământ, având un singur scop – ajutarea acestuia să scape, prin înlăturarea din cursa electorală, de un concurent electoral, care se află în ascensiune, fiind susținut masiv de poporul Republicii Moldova.

P.P. „ȘANSĂ” constată că anume CSE și SIS au viciat iremediabil procesele democratice din Republica Moldova, transformând alegerile din 05 noiembrie 2023 într-o farsă, care grav afectează negativ exprimarea liberă a voinței poporului.

Indică că oricum ar fi, consideră că Dispoziția numită este arbitrară, ilegală și vădit contravine prevederilor Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului (Convenția Europeană a Drepturilor Omului).

P.P. „ȘANSĂ” declară cu toată responsabilitatea că ultimii nu promovează și niciodată nu au promovat interesele statului străin – Federația Rusă, așa cum invocă Comisia în dispoziția sa. Nici documentele statutare, nici cele programatice ale Partidului nu conțin așa deziderat. Nici la ședințele organelor de conducere ale Partidului sau la adunările membrilor săi niciodată nu s-a pus acest scop sau obiectiv. Nici Comisia, nici SIS, nu au prezentat careva probe pertinente, concludente, utile și veridice care ar fi dovedit acuzațiile grave, dar absolut nefondate, aduse la adresa partidului.

Invocă că aceste organe s-au limitat doar la a face niște declarații nefondate, de caracter general, abstract, care atestă lipsa de probe. Unicul interes promovat de P.P. „ȘANSĂ” este interesul poporului Republicii Moldova, promovarea drepturilor omului, libertăților fundamentale, edificarea statului de drept.

Consideră că, la fel de falsă este motivarea privind controlul P.P. „ȘANSĂ” de către Ilan Șor. P.P. „ȘANSĂ” este oficial creat și legal înregistrat de organele competente ale Republicii Moldova. Partidul are propriul Președinte și propriile organe de conducere, care adoptă toate deciziile din numele Partidului. Ilan Șor nu intră în numărul conducătorilor Partidului. Dânsul este un lider neformal, care se bucură de mare respect din partea membrilor de partid, la fel cum Ilan Șor se bucură de un respect deosebit în rândurile poporului Republicii Moldova. Anume din aceste considerente Ilan Șor, în urma ultimului sondaj privind ratingul de încredere, a ocupat al doilea loc, imediat după Președinta Maia Sandu. Dar asta nu înseamnă că Ilan Șor controlează partidul. Această afirmație este un fals, care nu este confirmat de nicio probă. Oricum ar fi, Codul Electoral al Republicii Moldova, art.102 alin (5), nu conține așa temei pentru anularea înregistrării subiectului electoral.

Cu referire la caracterul fals al motivării Dispoziției nr. 92 din 03 noiembrie 2023, referitoare la finanțarea din străinătate a P.P. „ȘANSĂ” de către Ilan Șor și comiterea actelor de corupție, indică că la fel ca și în cazurile precedente, P.P. „ȘANSĂ” invocă caracterul fals al acestei motivări a Comisiei.

În primul rând menționează că, Codul Electoral al Republicii Moldova nu interzice finanțări din străinătate, cu condiția efectuării acestei finanțări de către un cetățean al Republicii Moldova. Prin urmare, chiar și în situații ipotetice de finanțare a partidului de către Ilan Șor, această finanțare ar fi fost legală, fiind direct permisă de Codul electoral.

Totuși, menționează că P.P. „ȘANSĂ” neagă primirea finanțării din străinătate, fie din partea Ilan Șor, fie din partea oricărei alte persoane.

Organele competente ale Republicii Moldova nu au demonstrat cine, când, de la cine, unde, ce sume a primit. La fel cum nu au demonstrat că aceste acțiuni ipotetice au fost efectuate de către partid sau că ele fuseseră autorizate de către partid.

Organele competente ale statului nu au adus la cunoștința partidului sau conducerii acestuia probe pertinente, concludente, utile și veridice, care ar fi demonstrat că acceptarea ipotetică a finanțării ilegale este imputabilă întregului P.P. „ȘANSĂ” sau că cineva dintre candidații partidului a fost implicat în acte de corupție.

P.P. „ȘANSĂ” nu i-a fost dată posibilitatea să se folosească de serviciile avocatului și să-și pregătească poziția de apărare.

Indică că, odată ce în urma activității Comisiei pentru Situații Excepționale au avut de suferit mai mult de 600 de candidați la funcția de primar și mai mult de 6000 de candidați la funcția de consilier, vinovăția cărora nu fusese nici constatată, nici măcar examinată, P.P. „ȘANSĂ” constată că statul a aplicat în privința candidaților P.P. „ȘANSĂ” o pedeapsă colectivă, neprevăzută de lege, fără a stabili legal fie vinovăția partidului ca o entitate politică, fie responsabilitatea fiecăruia dintre candidații partidului.

Cu privire la caracterul fals al motivării dispoziției nr. 92 din 3 noiembrie 2023, referitoare la manipularea opiniei publice, indică că după cum s-a mai menționat supra, P.P. „ȘANSĂ”, precum și candidaților acestui partid, printre altele li s-a imputat „manipularea opiniei publice”.

Indică că, nici Comisia, nici SIS, nu specifică în ce constă această "manipulare", nu este indicat cine a comis această manipulare, când, unde, în ce circumstanțe, nici partidului, nici candidaților acestuia nu le-a fost acordată posibilitatea să-și apere interesele legitime, să aibă acces la probe, să se bucure de serviciile avocatului sau să-și prezinte explicațiile. Nici la ședința Comisiei pentru Situații Excepționale reprezentanții partidului nu au fost invitați.

Sușține că toate acestea manifestă cu lux de amănunte că, sarcina Comisiei era scoaterea cu orice preț a P.P. „ȘANSĂ” din cursa electorală, și nu aflarea adevărului.

În aceste condiții și împrejurări, P.P. „ȘANSĂ” invocă caracterul fals al motivării dispoziției nr.92 și în partea referitoare la „manipularea opiniei publice”.

Indică că chiar dacă de presupus că reprezentanții partidului își exprimau criticism în adresa partidului de guvernământ, acest criticism nicicum nu poate servi drept terne pentru anularea înregistrării subiectului electoral din două considerente majore.

A relevat că, așa temei nu este prevăzut de art. 102 alin.(5) Cod Electoral.

Prin urmare, a notat că, libertatea de exprimare este unul dintre pilonii de bază a-i democrației modeme de tip european, fără de care democrația nu există și regimul se transformă într-o dictatură.

Sușține că anume din aceste considerente Convenția Europeană a Drepturilor Omului în Art. 10 garantează tuturor cetățenilor Europei utilizarea acestui drept fundamental.

În prezentul caz, invocând acest argument, statul vădit a încălcat acest drept.

Cu privire la aspectul ce ține de încălcarea competenței, Codul electoral nu prevede dreptul SIS sau Comisiei să inițieze procedura de anulare a înregistrării concurenților electorali.

Indică că din această normă legală, este clar că competența asupra pronunțării referitor la anularea înregistrării concurenților electorali, aparține instanțelor de judecată.

Menționează că, în prezentul caz, decizând asupra anulării înregistrării concurentului electoral, CSE și-a asumat competențele instanței de judecată și, prin urmare, ar fi trebuit să activeze potrivit regulilor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantând P.P. „ȘANSĂ” respectarea tuturor drepturilor la un proces judiciar echitabil, garantate de acest articol, ceea ce nu a avut loc.

Prin urmare, P.P. „ȘANSĂ” consideră că atât lui, cât și candidaților acestuia, li s-au încălcat drepturile garantate de art. 6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.

Este de neimaginat de ce, instituțiile statului, dacă au anumite dubii sau probe de comiterea unor infracțiuni nu acționează respectând procedurile legale corespunzătoare potrivit legislației procesual penale și cu respectarea principiului de nevinovăție, principiului individualizării pedepsei, cu asigurarea unui proces contradictoriu și echitabil, unde fiecare să aibă dreptul la apărare. Consideră că în cazul în care autoritățile au depistat cazuri de corupere a alegătorilor sau finanțare ilegală, trebuiau să ia măsuri individuale pe fiecare caz în parte în baza probelor iar persoanele vinovate să fie trase la răspundere, în loc să investigheze fiecare caz separat, CSE împreună cu SIS au decis să eludeze toate procedurile legale posibile și să pedepsească, fără judecată, tot partidul cu tot cu acei circa 700 de candidați la funcția de primar și peste 9000 de candidați la funcția de consilieri locali și raionali.

CSE nu a avut niciun drept legal să se substituie organelor electorale. Este de remarcat faptul că în perioada electorală, toate contestațiile se examinează în regim urgent – maxim 3 zile dar nu mai târziu de ziua alegerilor. Astfel, în cazul în care existau probe concludente și temeuri juridice de anulare a unor candidați, atunci probele respective urmau a fi transmise către acele organe electorale care, potrivit competenței urmau să ia deciziile de rigoare, dar într-un proces individual și în baza unor criterii obiective. Astfel, nu era nevoie de nicio urgență și organ excepțional.

Menționează în acest sens că, argumentarea CSE în baza unor informații de la SIS cu privire la unele pretinse acțiuni de destabilizare, corupere sau implicare a factorilor externi, nu au nicio legătură cu P.P. „ȘANSĂ”. În afară de niște presupuneri și acțiuni provocatoare din partea unor oponenți politici nu există nicio probă, nemaivorbind de vreun act juridic definitiv în acest sens. Consideră că CSE nu a motivat nicidecum caracter excepțional al acestei măsuri, element obligatoriu în asemenea situații pentru a evita abuzurile autorităților și încălcarea drepturilor fundamentale ale omului.

Consideră că CSE nu a motivat în ce măsură competențele ordinare ale executivului sau regulatorului electoral, sunt insuficiente pentru depășirea riscurilor presupuse și menționate în contextul situației de criză și în ce măsură derogarea de la lege și preluarea competențelor unui organ autonom poate compensa deficiența în discuție. Nu a existat nicio motivare care să reflecte standardul proporționalității, în privința restricțiilor privind dreptul de a fi ales, libertatea de expresie, dreptul la informare, drepturi violate din dispoziția contestată.

Indică că CSE practic în tot textul actului administrativ dă dovadă de părtinire și rea credință de neimaginat. Unicul principiu de care s-a ghidat CSE, este principiul prezumției de vinovăție. Fără nicio probă directă, doar în baza unor presupuneri din partea SIS, CSE a și emis deja rechizitoriul contra P.P. „ȘANSĂ”.

Menționează că anularea înregistrării este cea mai dură sancțiune electorală. Interpretarea și aplicarea prevederilor art. 102 alin. (5), trebuie să fie certă și accesibilă. Aceste norme se interpretează strict conform conținutului său și nu pot fi deduse și interpretate reieșind din propriile presupuneri ale unor realități. În caz contrar, sunt în fața unei discreții arbitrare inadmisibile din partea unei autorități publice.

Indică că prin actul contestat, CSE de fapt a sancționat reclamantul pentru fapte care nu au nicio legătură cauzală cu alegerile propriu zise. Dar cel mai grav este că unica legătură cauzală stabilită dintre pârât și presupusele fapte ilegale sunt declarațiile publice, mesajele publice de susținere a unor proiecte pe viitor. Practic, reclamantul este sancționat pentru exercitarea dreptului la libera exprimare atât până la demararea campaniei electorale cât și după începerea campaniei electorale. În unele cazuri reclamantului i se atribuie unele fapte și acțiuni care nu au nicio legătură cu acesta iar în altele cauze este sancționat pentru că a făcut unele promisiuni electorale care le va îndeplini în viitor, dacă va fi ales.

Susține că este pur și simplu incredibil și de neimaginat cum a reușit pârâtul să manipuleze și să inventeze fapte presupuse ilegale și legătura cu reclamantul, fără nici o probă directă sau indirectă, doar bazându-se pe percepții și deducții proprii, precum și pe unele informații false și abuzive din partea unor autorități de stat care sunt supuse politic unui concurent electoral.

În acest sens, dreptul la alegeri libere este strâns legat de alte două principii fundamentale protejate de Constituție și Convenția Europeană – dreptul la libera exprimare a opiniei și dreptul la libertatea de asociere. Nu pot exista alegeri libere dacă nu este posibil de a partaja liber idei și de a se asocia în vederea participării libere la alegeri.

Susține că, este evident că prin interzicerea unui cerc larg de persoane de a candida în cadrul alegerilor se încalcă nu doar dreptul de a fi ales dar și dreptul de asociere, or cel care nu poate candida nu poate nici să se asocieze cu un partid pe lista căruia să candideze. Astfel constată depășirea cadrului constituțional prevăzut la art. 41 din Constituție dar și la art. 11 din CEDO.

Indică că, P.P. „ȘANSA” este o organizație care practică activitatea politică, fiind susținută de zeci de mii de cetățeni ai Republicii Moldova.

În prezentul caz, Republica Moldova, limitând ilegal și arbitrar participarea P.P. „ȘANSA” și candidaților acestui partid la alegerile locale din 05 noiembrie 2023, nu și-a îndeplinit obligațiunile ce reies din prevederile art. 11 din Convenție, prin ce vădit a încălcat dreptul P.P. „ȘANSA” și a candidaților acestuia la libera asociere.

Situația premisă de sancționare a P.P. „ȘANSA” și eliminare a candidaților din alegeri, nu are suport factual, reprezentând o distorsionare deliberată a realității, orientate spre hărțuirea unui concurent electoral.

Prin dispoziția CSE a fost un abuz de drept veritabil, când un grup a urmărit direct distrugerea mai multor drepturi fundamentale protejate de Convenție - dreptul la libera exprimare, dreptul de asociere și alegeri libere.

Menționează că, analizând prevederile menționate mai sus, reieșind din atribuțiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prevăzute la art. 22 al Legii nr. 212 — XV din 24.06.2004 și în Regulamentul CSE aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1340 din 04.12.2001, Comisia este creată pentru exercitarea unor măsuri menite să reducă riscul declanșării situației excepționale. Consideră că, în cazul emiterii Dispoziției nr. 92 se instituie restricții și îngrădiri inadmisibile a dreptului de a fi ales, libertatea de exprimare, libertatea de asociere, și altele.

Prin urmare, consideră că măsurile instituite de CSE nu urmăresc realizarea scopului creării acesteia și nu sunt rezonabile. Motiv pentru care, constată că dispoziția CSE dar și indicațiile ulterioare ale CEC nu puteau fi executate.

Își exprimă îngrijorarea referitor la decizia CEC cu privire la obligarea anulării înregistrării candidaților în 9 circumscripții electorale cu doar câteva zile înainte de alegeri. Decizia a fost luată de administrația electorală cu un timp limitat pentru a contesta decizia la instanțe și pentru a căuta o cale de atac adecvată. La caz, candidații P.P. „ȘANSĂ” practic nu au avut posibilitate să conteste decizia de excludere din cauza limitărilor de timp, Curtea de Apel Chișinău suspendând procesul de examinare după ce cazul a fost sesizat la Curtea Constituțională. Înregistrarea candidaților P.P. „ȘANSĂ” în toată țara a fost anulată în baza unei rezoluții a Comisiei pentru Situații Excepționale cu două zile înainte de alegeri.

Relatează asupra faptului că, consideră că decizia de anulare a înscrierii candidaților ar fi trebuit să fie luată de organele de gestionare a alegerilor și ar fi trebuit să se asigure dreptul de contestație. Intervenția CSE, un organism compus în majoritate din membri ai executivului, în dreptul de a candida la alegeri, ridică îngrijorări cu privire la implicarea executivului în procesul electoral.

Urmare celor expuse supra, în acest caz de grave încălcări ale legislației și principiilor internaționale, consideră că urmează a fi aplicate direct prevederile tratatelor internaționale și Legea Supremă a Republicii Moldova cu privire la garantarea dreptului la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

Consideră că autoritatea pârâtă a adoptat un act administrativ contrar legii:

Forma și conținutul actului administrativ contravine prevederilor imperative ale legii; La examinarea procedurii administrative contestatarul nu a fost invitat și audiat fiind încălcate drepturile procedurale, de a se apăra și a prezenta probe; Reclamantul a fost tratat de către autoritatea pârâtă cu dispreț, ură și prejudecată din motive politice, fapt ce violează principiul bunei credințe și imparțialității; Prin declararea contestației inadmisibile, autoritatea pârâtă, contrar prevederilor legale și circumstanțelor de fapt, a limitat dreptul reclamantului la un proces echitabil, acces la justiție, la un recurs efectiv și la dreptul de a cere restabilirea dreptului vătămat.

În condițiile în care nu toți concurenții electorali au avut posibilitate de a participa la alegeri iar alegătorii nu au putut exprima liber votul, consideră că rezultatele alegerilor au fost influențate grav cu distribuirea incorectă a mandatelor. Aceste circumstanțe sunt suficiente pentru a infirma alegerile locale în circumscripția corespunzătoare.

Astfel, P.P. „ȘANSĂ” a solicitat anularea hotărârii CECER Basarabeasca nr. 5, nr. 16/65 din 08 noiembrie 2023, obligarea CECER Basarabeasca nr. 5 să examineze contestația în fond și să infirme rezultatele alegerilor generale locale în CECER Basarabeasca nr. 5; obligarea CECER Basarabeasca nr. 5 să solicite CEC aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală. (f.d. 1-22).

Prin hotărârea Judecătoriei Cimișlia, sediul central din 16 noiembrie 2023, cererea de chemare în judecată înaintată de P.P. „ȘANSĂ” împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale Basarabeasca nr. 5 privind anularea hotărârii cu nr.16/65 din 08 noiembrie 2023 a Comisiei electorale de circumscripție Basarabeasca nr. 5, obligarea Comisia electorale de circumscripție Basarabeasca

nr.5 sa examineze contestația, în fond, prin care sa infirme rezultate alegerilor generale locale din circumscripția electorală raională Basarabeasca nr. 5; obligarea Comisia electorală de circumscripție nr. 5 Basarabeasca, cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală, a fost respinsă ca neîntemeiată. (f.d. 128-136).

La data de 17 noiembrie 2023 P.P. „ȘANSĂ” a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Cimișlia, sediul central din 16 noiembrie 2023, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă în sensul formulat.

Prin decizia din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Comrat, s-a admis din alte motive apelul înaintat de P.P. „ȘANSĂ”. S-a casat integral hotărârea judecătoriei Cimișlia, sediul central din data de 16 noiembrie 2023, adoptată pe cauza în ordinea contenciosului administrativ la cererea de chemare în judecată înaintată de P.P. „ȘANSĂ” împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale Basarabeasca nr. 5 și s-a emis o nouă decizie prin care: s-a declarat inadmisibilă acțiunea înaintată de P.P. „ȘANSĂ” împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale Basarabeasca nr. 5 cu privire la anularea hotărârii nr. 16/65 din 08 noiembrie 2023 a Consiliului electoral de circumscripție Basarabeasca nr. 5, obligarea Consiliului electoral de circumscripție Basarabeasca nr.5 sa examineze contestația, în fond, prin care să infirme rezultatele alegerilor generale locale din circumscripția electorală raională Basarabeasca nr. 5; obligarea Consiliului electoral de circumscripție nr. 5 Basarabeasca, să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală.

Fiind investită cu judecarea cauzei în ordine de apel, Curtea de Apel Comrat a reținut că prin dispoziția CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023, prin derogare de la prevederile art. 72 alin. (4), art. 102 alin. (2) și (5) din Codul electoral, s-a anulat înregistrarea concurenților electorali desemnați de către P.P. „ȘANSĂ” în cadrul alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023.

Instanța de apel a indicat că P.P. „ȘANSĂ” a formulat o acțiune în contencios administrativ, prin care a contestat dispoziția CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023, și în prezent această cauză este pendinte pe rolul Curții de Apel Chișinău. Deși, dispoziția CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023 este valabilă și obligatorie, totuși aceasta nu a devenit un act incontestabil atât timp, cât este supus controlului judecătoresc și în respectivul litigiu nu este adoptată o hotărâre judecătorească.

Instanța de apel a constatat că P.P. „ȘANSĂ” fiind admis în campania electorală și având calitatea de concurent electoral până la data de 03 noiembrie 2023, raportat la faptul că dispoziția CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023, prin care a fost anulată înregistrarea candidaților electorali ai P.P. „ȘANSĂ”, este un act valabil dar nu și incontestabil, respectiv ultimul este subiectul abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, care poate pretinde încălcarea drepturilor electorale vătămăte.

Instanța a stabilit că la data de 05 noiembrie 2023, P.P. „ȘANSĂ” a înregistrat la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Basarabeasca nr. 5 contestația cu privire la infirmarea alegerilor pe circumscripția corespunzătoare, cu solicitarea

Comisiei Electorale Centrale de aplicare a prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală, iar la 10 noiembrie 2023, a depus cerere prealabilă, și abia la data de 12 noiembrie 2023 a aflat despre existența unei hotărâri a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Basarabeasca nr. 5, prin care contestația a fost declarată inadmisibilă.

În speță, natura pretențiilor P.P. „ȘANSĂ” (infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale în circumscripția Basarabeasca și obligarea la solicitarea CEC să declare alegerile locale nule), formulate atât în contestația prejudiciară, cât și în cererea de chemare în judecată, vizează anume rezultatele alegerilor – pretenții care nu pot anticipa o eventuală soluție a organelor electorale asupra confirmării sau infirmării alegerilor, or până la momentul depunerii acțiunii în instanța de judecată Consiliul Electoral al Circumscripției Basarabeasca nr. 5 nu a realizat competența sa de soluționare a problemei confirmării sau infirmării legalității alegerilor. O acțiune în obligare cu asemenea pretenții reclamantul poate formula doar după parcurgerea etapei examinării legalității alegerilor conform art. 174 din Codul electoral, și în funcție de actul administrativ individual care va fi adoptat pe această problemă. Până atunci, autoritatea electorală neadoptând actul administrativ de confirmare sau infirmare a alegerilor, nici nu poate fi formulată o eventuală acțiune în obligare. Adoptarea de către Consiliul Electoral al Circumscripției Basarabeasca nr. 5 a unei decizii asupra contestației P.P. „ȘANSĂ” în contextul temporal al adoptării se prezintă a fi operațiune administrativă nesusceptibilă de a fi contestată cu acțiune în obligare.

Astfel, instanța de apel a menționat că doar după finalizarea procedurii administrative de confirmare/infirmare a alegerilor și a procedurii prealabile P.P. „ȘANSĂ” va fi îndreptățit să depună acțiune în contencios administrativ, concluzionând că acțiunea reclamantului trebuie să fie declarată inadmisibilă în conformitate cu art. 207 alin. (2) lit. f) din Codul administrativ.

La 19 noiembrie 2023, P.P. „ȘANSĂ”, a depus recurs, împreună cu motivarea, împotriva deciziei din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei decizii noi, prin care să fie admisă contestația.

În motivarea recursului a reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

A indicat că, prin declararea acțiunii ca inadmisibilă, instanța de apel, de fapt, a respins contestația recurentului, prin acceptarea necondiționată a poziției intimatului, fără nicio verificare minuțioasă a corespunderii acestei poziții cadrului legal și circumstanțelor de fapt.

De asemenea, consideră că instanța de apel nu a examinat cerințele și argumentele P.P. „ȘANSĂ” referitor la legalitatea actului contestat, referitor la procedura adoptării și alte circumstanțe, pentru caz.

A apreciat soluția și argumentele instanței de apel ca fiind neîntemeiate și adoptate în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Recurentul a invocat că contrar cadrului legal instanța de apel a acceptat necondiționat poziția CEC precum că P.P. „ȘANSĂ” nu este subiect de a depune contestație deoarece a fost eliminat din alegeri. Este o abordare total abuzivă și

neîntemeiată, or instanța de fond nici nu a dat apreciere argumentelor înaintate iar analiza juridică a fost superficială și contrar interpretării și aplicării corecte a legii.

Recurentul a indicat că instanța de apel a ignorat faptul că recurentul a contestat decizia, prin care a fost anulată înregistrarea și norma legală care prevede expres că în asemenea cazuri executarea se suspendă de drept.

A menționat că este absolut neîntemeiată soluția să nu permiți unui concurent electoral să conteste rezultatele alegerilor din motivul că a fost, efectiv, eliminat din alegeri, iar dacă este eliminat, deja nu mai este subiect de contestare. Consideră că se constată un cerc vicios care duce direct la eliminarea unui drept garantat de acces la justiție. În cazul în care sunt unele neconcordanțe în lege instanța este obligată să aplice direct prevederile art. 6 al CEDO și Constituția RM.

La 19 noiembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat la adresele electronice ale intimaților pentru notificare copia recursului depus de P.P. „ȘANSĂ”, explicându-le dreptul de a depune referință.

La 19 noiembrie 2023, Comisia Electorală Centrală a depus referință asupra recursului declarat de P.P. „ȘANSĂ” împotriva deciziei instanței de apel, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspect ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul (8) al aceluiași articol stipulează că înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Comrat a fost pronunțat public la 17 noiembrie 2023. Conform extrasului din poșta electronică, copia deciziei a instanței de apel a fost notificată la adresa electronică a recurentului, la 17 noiembrie 2023, fapt ce se atestă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 19 noiembrie 2023.

Studiind actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de către P.P. „ȘANSĂ” urmează a fi admis, cu casarea integrală a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel și adoptă o decizie

nouă, prin care acțiunea înaintată de P.P. „ȘANSĂ” să fie declarată inadmisibilă, doar că din alte considerente decât cele reținute de instanța de apel.

Conform art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Potrivit art. 247 din Codul administrativ, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

Totodată, conform art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În conformitate cu art. 1 alin. (1) din Codul administrativ, legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la îndeplinirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Articolul 3 din Codul administrativ prevede că, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de îndeplinire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Potrivit art. 98 alin. (1) și (3) din Codul electoral, în ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează: curțile de apel soluționează cererile de apel împotriva actelor judecătorești emise de judecătorii în cadrul litigiilor electorale.

Alineatul (2) al art. 98 din Codul electoral prevede că acțiunea în contencios administrativ înaintată la instanța de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ.

Conform art. 101 alin. (6) și (7) din Codul electoral, instanțele judecătorești adoptă și pronunță hotărâri și decizii, precum și emit încheieri în conformitate cu prevederile Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă. Actele

judecătorești emise în condițiile prezentului capitol sunt definitive și executorii din momentul pronunțării, cu excepția cazurilor de suspendare a executării acestora.

În conformitate cu art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu, dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Conform art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă **în special** când:

a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept;

b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept sau că între părți s-a încheiat o tranzacție de împăcare;

c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept;

d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.209;

e) *reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art.17;*

f) nu sânt întrunite condițiile prevăzute la art.208;

g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin.(1) și (2) și art. 212 alin. (1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

Din analiza acestor prevederi legale, rezultă că admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ, în special, nu se limitează doar la temeurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase.

Astfel, sintagma „în special”, denotă caracterul neexhaustiv al temeurilor de inadmisibilitate a acțiunii și în același timp oferă un drept exclusiv al judecătorului de a filtra acțiunile în contencios administrativ, inclusiv sub aspectul verificării obiectului acțiunii în contencios administrativ, și anume, dacă actul contestat, cade sub incidența Codului administrativ.

În această ordine de idei, se menționează că art. 17 din Codul administrativ stabilește că, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

În accepțiunea art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

În virtutea art. 39 din Codul administrativ, controlul judecătorec al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Aderent, art. 189 din Codul administrativ reglementează expres că orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Articolul 1 al Codului electoral definește următoarele noțiuni generale, dintre care:

candidat – persoană care este desemnată pentru ocuparea unei funcții publice electivă din partea partidelor politice sau a blocurilor electorale, înregistrată în modul corespunzător;

candidat desemnat – persoană care își înaintează candidatura sau este propus de partidele politice, blocurile electorale sau grupurile de inițiativă în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral sau candidat pe listă;

concurrent electoral:

a) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală - în cazul alegerilor parlamentare;

b) candidatul pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidul politic sau blocul electoral care l-a desemnat, înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale;

c) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale;

d) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei sau de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei și sunt înregistrate de Consiliul Electoral Central al Găgăuziei – în cazul alegerilor regionale.

Instanța de apel menționează că, reglementări similare cu privire la admisibilitate, la caz a contestațiilor, sunt stipulate la art. 93 din Codul electoral, ce stabilesc că: organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral.

Contestația se declară inadmisibilă, în special, când:

a) a fost depusă de un alt subiect decât cel stabilit la art. 94 alin. (1) și (2) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

e) contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin.(6);

Articolul 94 alin. (1), (2) și (3) din Codul electoral prevede că, în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurrentul electoral sau participantul la referendum, care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).

Funcționarii electorali, observatorii, precum și asociațiile obștești care au solicitat acreditarea observatorilor pot depune contestații împotriva organului electoral care le-a aplicat sancțiunile prevăzute de art. 102 alin. (6) și (8). În aceste cazuri, legalitatea hotărârii se contestă la organul electoral ierarhic superior.

Contestatarii depun cererea și/sau participă la procedura de examinare a contestațiilor personal sau prin intermediul reprezentanților împuterniciți în condițiile Codului administrativ sau, după caz, ale Codului de procedură civilă. În cadrul organelor electorale, depunerea cererii și/sau participarea la procedura de examinare a contestațiilor se stabilește în baza hotărârilor aprobate de Comisia Electorală Centrală.

Conform art. 27 lit. g) din Codul electoral, în perioada electorală, Comisia Electorală Centrală are următoarele atribuții: în baza datelor prezentate de Agenția Servicii Publice, publică lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegeri.

Articolul 98 alin. (1) pct. 1) și alin. (2) din Codul electoral stabilește că, în ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează judecătoriiile în primă instanță soluționează contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și a hotărârilor organelor electorale după efectuarea procedurii de examinare a cererii prealabile. Acțiunea în contencios administrativ înaintată la instanța de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ.

În temeiul art. 91 alin. (2), (2), (3) și (3¹), (4) din Codul electoral, contestațiile depuse în condițiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de prezentul cod, precum și de alte acte normative, contestațiile se examinează de către alte organe (autorități) în limita competențelor atribuite. În sensul alin. (2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum și acțiunile/inacțiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv. Prin derogare de la prevederile alin. (2) și (3) din prezentul articol, în cazul depunerii unor contestații cu privire la deciziile organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), nu este necesară respectarea procedurii prealabile. Contestațiile prevăzute la alin. (1) lit. b) se depun la organul electoral care a înregistrat, a acreditat sau a confirmat ori urmează să înregistreze, să acrediteze sau să confirme subiecții electorali ale căror acțiuni/inacțiuni se contestă. Deciziile organului electoral pe marginea acestor contestații se contestă în condițiile alin. (3).

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că, la data de 03 noiembrie 2023, în vederea respectării Dispoziției nr. 92 a CSE, CEC a emis hotărârea nr.1543 „Cu privire la dispoziția nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a CSE a Republicii Moldova”, prin care a hotărât: Consiliile electorale de Circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea P.P. „ȘANSĂ”. Birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „Retras” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea P.P.

„ȘANSĂ”. Se va aduce la cunoștința publică, informația privind anularea concurenților electorali înregistrați de P.P. „ȘANSĂ” și s-a dispus retragerea listelor de candidați făcute publice la sediul biroului electoral al secției de votare.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că în urma anulării înregistrării tuturor candidaților P.P. „ȘANSĂ” la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, ultimul nu mai deține statut de concurent electoral și nici nu poate să-l obțină în cadrul scrutinului în cauză, din motiv că termenul legal stabilit pentru înregistrarea candidaților a expirat, respectiv partidul politic vizat nu mai poate participa la alegerile locale generale din 2023.

În lumina celor relatate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că odată cu pierderea calității de concurent electoral, subiectul în cauză nu poate pretinde încălcarea drepturilor electorale vătămăte, inclusiv revendicarea acestora în cadrul procedurii administrative electorale.

Or, P.P. „ȘANSĂ” nu este subiectul abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revendicărilor din acțiune.

Așadar, în circumstanțele în care acțiunea în contencios administrativ nu întrunește condițiile procedurale pentru a fi apreciată ca fiind admisibilă, instanța de fond greșit a purces la examinarea și soluționarea fondului cauzei, deoarece chestiunile de procedură preced fondul acțiunii în contencios administrativ.

Nu poate fi reținut argumentul recurentului precum că, dispoziția abuzivă a CSE, care și-a asumat rol de organ electoral a fost contestată în instanța de contencios administrativ, iar potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral, executarea hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.

Astfel, în speță obiect al examinării în prezenta cauză, constituie hotărârea nr. 16/65 din 08 noiembrie 2023 a CECER Basarabeasca nr. 5, respectiv instanțele de judecată nu au competența de a da apreciere dispoziției CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023, la care face trimitere recurentul, or, aceasta excedă obiectul examinării.

Instanța de judecată la soluționarea admisibilității acțiunii, poate lua în considerare numai faptul că, potrivit art. 22 alin. (2) din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, [...] (2) Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se publică pe pagina web oficială a Guvernului și sunt executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni.

Astfel, odată cu pierderea calității de concurent electoral P.P. „ȘANSĂ” nu este subiectul abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revendicărilor sale.

Așadar, în circumstanțele în care acțiunea în contencios administrativ nu întrunește condițiile procedurale pentru a fi apreciată ca fiind admisibilă, instanța de fond greșit a purces la examinarea și soluționarea fondului cauzei, deoarece chestiunile de procedură preced fondul acțiunii în contencios administrativ.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind neîntemeiată concluzia instanței de apel referitor la inadmisibilitatea acțiunii reclamantului conform art. 207 alin. (2) lit. f) din Codul administrativ, care

stipulează că acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: nu sânt întrunite condițiile prevăzute la art. 208.

În conformitate cu art. 208 din Codul administrativ, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepțiile prevăzute de lege. Dacă autoritatea publică competentă decide cu privire la cererea prealabilă, deși termenul pentru depunerea cererii prealabile nu a fost respectat, acțiunea în contenciosul administrativ este oricum admisibilă. Această prevedere nu se aplică în cazul în care printr-un act administrativ individual este favorizat un terț. Dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emiteră a actului administrativ individual. O acțiune în realizare se admite numai dacă reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere prin care a solicitat realizarea, tolerarea sau omiterea unei acțiuni. O acțiune în constatare este admisibilă numai dacă reclamantul s-a adresat anterior la autoritatea publică competentă cu cerere de constatare.

Deci, în concluzie Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că la caz, nu poate fi aplicat temeiul prevăzut de art. 207 alin. (2) lit. f) din Codul administrativ, odată ce statutul de concurent electoral a fost exclus pentru P.P. „ȘANSĂ”.

De altfel, chiar și pretențiile reclamantului din acțiune se bazează anume pe acest aspect, deține el statut de concurent electoral, sau nu.

Astfel, anume prin prisma acestui obiect, urma a fi examinată și soluționată cauza dându-i-se apreciere anume acestei situații, chestiune care a fost omisă de către instanța de apel.

Având în vedere că, acest aspect a fost greșit apreciat de instanța de apel, care a concluzionat că P.P. „ȘANSĂ” deține calitatea de concurent electoral cu dreptul a cere infirmarea alegerilor, și asupra căruia Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a concluzionat supra contrariul, menționând că în lumina prevederilor art. 94 din Codul electoral, calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum, care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g), drept care s-a anulat, în temeiul pct. 1.1. din dispoziția CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023 și hotărârea CEC nr.1543 din 03 noiembrie 2023 „Cu privire la dispoziția nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a CSE a Republicii Moldova”, potrivit căroră s-a anulat înregistrarea concurenților electorali desemnați de către P.P. „ȘANSĂ” în cadrul alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023, iar potrivit pct. 1.2. din aceeași dispoziție CSE, s-a dispus consiliilor electorale de circumscripție să informeze birourile electorale ale secțiilor de votare, să aplice ștampila cu mențiunea „Retras” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea P.P. „ȘANSĂ”.

Prin urmare, anularea concurenților electorali înregistrați de Partidul Politic „Șansă” și retragerea listelor de candidați, are drept consecință excluderea statutului Partidului Politic „Șansă” de concurent electoral, statut pe care nu-l mai poate obține în cadrul scrutinului menționat, din motiv că termenul legal stabilit pentru

înregistrarea candidaților a expirat, respectiv partidul politic vizat nu mai poate desemna candidați la alegerile locale generale din 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va reține inadmisibilitatea acțiunii reclamantului, prin prisma art. 207 alin. (2) din Codul administrativ coroborat cu art. 93 alin. (2) lit. a) și e) din Codul electoral, pe motiv că reclamantul nu mai este subiect al contestației odată ce și-a pierdut calitatea de concurent electoral.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că odată cu pierderea calității de concurent electoral, subiectul în cauză nu poate pretinde încălcarea drepturilor electorale vătămăte, inclusiv revendicarea acestora în cadrul procedurii administrative electorale. Or, P.P. „ȘANSĂ” nu este subiect abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revindecărilor din acțiune.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, evidențiază că, prin neexaminarea prezentei cauze în fond nu se încalcă dreptul reclamantului de acces la justiție. Or, potrivit practicii CtEDO (cauza Malahov vs Moldova, hotărârea din 07 iunie 2007), restricția impusă accesului la o instanță judecătorească nu va fi compatibilă cu art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, decât dacă aceasta nu urmărește un scop legitim și nu există o legătură proporțională dintre mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit, și dacă nu întrunește criteriul de admisibilitate.

Ținând cont de cele stabilite supra și a prevederilor legale citate mai sus, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că instanța de apel a interpretat eronat prevederile legii și nu a dat apreciere circumstanțelor care condiționează admisibilitatea unei acțiuni în contencios administrativ, în lumina revendicărilor din acțiune, motiv din care actul judecătoresc de dispoziție emis de această nu poate fi menținut.

Finalmente, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că soluția la care a ajuns instanța de recurs, este compatibilă cu prevederile articolului 6 § 1 CEDO, fiind prevăzută de art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, potrivit căruia în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Comrat, cu adoptarea unei noi decizii privind declararea acțiunii ca fiind inadmisibilă, pe alte temeiuri decât acelea stabilite de instanța de apel, adică conform art. 207 alin. (2) din Codul administrativ coroborat cu art. 93 alin. (2) lit. a) și e) din Codul electoral.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul depus de Partidul Politic „ȘANSĂ”.

Se casează integral decizia din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Comrat și hotărârea din 16 noiembrie 2023 a Judecătoriei Cimișlia, sediul central, în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „ȘANSĂ” împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5 cu privire la anularea hotărârii nr. 16/65 din 08 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5, obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5 să examineze contestația, în fond, prin care să infirme rezultatele alegerilor generale locale din circumscripția electorală raională Basarabeasca nr. 5; obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Basarabeasca nr. 5 să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală, și se emite o decizie nouă, prin care:

Se declară inadmisibilă cererea de chemare în judecată depusă de P.P. „ȘANSĂ” împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Basarabeasca nr. 5 cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale de aplicare a prevederilor art. 176 din Codul electoral.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Mariana Pitic

Diana Stănilă